



Bryssel den 9.12.2021
COM(2021) 778 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Bygga upp en ekonomi som fungerar för människor: en handlingsplan för den sociala
ekonomin**

{SWD(2021) 373 final}

1. INLEDNING

Varje dag erbjuder cirka 2,8 miljoner enheter inom den sociala ekonomin i Europa¹ konkreta och innovativa lösningar på våra viktigaste utmaningar. De skapar och bevarar arbetstillfällena av kvalitet, bidrar till att missgynnade grupper integreras i samhället och på arbetsmarknaden och att alla får lika möjligheter. De driver på den hållbara ekonomiska och industriella utvecklingen, främjar medborgarnas aktiva deltagande i samhället, spelar en viktig roll i Europas välfärdssystem och ingjuter nytt liv i landsbygdsområden² och avbefolkade områden³.

Under covid-19-pandemin har många enheter inom den sociala ekonomin haft en framträdande roll. De har tillverkat munskydd, gett stöd till digital webbaserad utbildning, bistått behövande och tillhandahållit hjälp på plats i lokalsamhällen.

Delar av den sociala ekonomin bidrar till den **gröna och digitala omställningen** genom att tillhandahålla hållbara varor och tjänster och överbrygga den digitala klyftan. Deras inkluderande affärsmodeller som tar hänsyn till medborgares, arbetstagares och andra berörda parter behov bidrar till att göra omställningarna rättvisa.

Den sociala ekonomin bidrar dessutom till mångfalden av bolagsformer i Europa, vilket ger konsumenterna större valmöjligheter och bättre kvalitet på produkter och tjänster. Den sociala ekonomin bidrar i hög grad till BNP i de länder där den är mest utvecklad, till exempel i Frankrike där den bidrar med 10 %⁴. Den utgör därför kärnan i ekosystemet för närhet och social ekonomi, vilket är ett av de 14 industriella ekosystem som har identifierats i EU:s uppdaterade industristrategi⁵.

Den sociala ekonomin kan bidra till att genomföra principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter och till att uppnå dess mål i 2021 års handlingsplan och de övergripande målen för 2030. Dessa syftar bland annat till att öka sysselsättningsgraden och minska antalet personer som riskerar att drabbas av fattigdom eller social utestängning. Den sociala ekonomin sysselsätter cirka 13,6 miljoner personer. Andelen avlönad verksamhet ligger på mellan 0,6 % och 9,9 % i medlemsstaterna⁶. Dessa siffror visar hur pass ojämn utvecklingen av den sociala ekonomin är i EU och avslöjar att det finns **en mycket stor outnyttjad potential för ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen inom den sociala ekonomin** i flera medlemsstater och regioner om lämpliga åtgärder vidtas.

¹ Uppgiften gäller EU-28. Se Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*, Monzon J. L. och Chaves R., 2017, s. 66.

² Se den långsiktiga visionen för landsbygdsområden, COM(2021) 345 final.

³ Krlev G., Pasi G., Wruk D., Bernhard M., *Reconceptualizing the Social Economy*, Stanford Social Innovation Review, 2021.

⁴ <https://www.economie.gouv.fr/leconomie-sociale-et-solidaire>

⁵ I EU:s uppdaterade industristrategi föreslås 14 industriella ekosystem som tar hänsyn till de nya omständigheterna efter covid-19-krisen och syftar till att driva på omställningen till en mer hållbar, digital, motståndskraftig och globalt konkurrenskraftig ekonomi, COM(2021) 350 final.

⁶ Se Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*, Monzon J. L. och Chaves R., 2017, s. 69.

Den sociala ekonomin kompletterar medlemsstaternas åtgärder i fråga om att erbjuda kostnadseffektiva sociala tjänster av hög kvalitet. Den kompletterar även deras ansträngningar för att integrera unga människor och missgynnade grupper (t.ex. personer med funktionsnedsättning, äldre, långtidsarbetslösa, personer med migrantbakgrund eller minoritetsbakgrund sett till ras eller etniskt ursprung, i synnerhet romer, samt ensamstående föräldrar) på arbetsmarknaden och i samhället i stort⁷. Den sociala ekonomin bidrar exempelvis till att bygga broar till sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning och tillhandahåller tjänster som behövs för att de ska kunna leva ett självständigt liv. Den sociala ekonomin bidrar även till att förbättra jämställdheten. Å ena sidan har många kvinnor tillgång till arbetsmarknaden via arbetstillfällena som skapas genom den sociala ekonomin och å andra sidan tar sig kvinnor in på den bredare arbetsmarknaden med hjälp av de sociala stöd- och vårdtjänster som den sociala ekonomin tillhandahåller.

På liknande sätt bidrar den sociala ekonomin till **att målen för hållbar utveckling⁸ uppnås både i EU och globalt**. Detta beror på att den sociala ekonomin verkar i hela världen för att minska fattigdom och driva på omställningen till hållbara städer och samhällen, ansvarsfull konsumtion och produktion samt hållbar finansiering. Därför är samarbetsorganisationer och organisationer utan vinstsyfte en hörnsten i Europas sociala och ekonomiska resiliens⁹.

Den sociala ekonomin kan omforma ekonomin efter covid genom inkluderande och hållbara ekonomiska modeller som leder till en ekologisk, ekonomisk och social förändring som är mer rättvis.

Faciliteten för återhämtning och resiliens ger medlemsstaterna stora möjligheter att genomföra reformer och göra investeringar genom socialt och inkluderande entreprenörskap. Vissa medlemsstater har dessutom tagit upp den sociala ekonomin och inkluderande entreprenörskap som prioriteringar i sina nationella planer för återhämtning och resiliens. Kommissionen kommer att övervaka och stödja medlemsstaternas genomförande av planerna.

Den sociala ekonomin har en viktig roll att spela i omställningen till vackrare och mer hållbara och inkluderande boendemiljöer och livsstilar i enlighet med **det nya europeiska Bauhaus¹⁰** med sina nya tvärvetenskapliga strategier och lösningar som är anpassade till lokalsamhällellenas behov och önsknin gar.

Delar av denna potential är dock fortfarande underutnyttjad. Den sociala ekonomin är ett okänt begrepp för alltför många människor¹¹. I fråga om varors och tjänsters ursprung vill många konsument er kunna göra sina inköp på ett mer ansvarsfullt sätt¹²,

⁷ Den sociala ekonomins betydelse uppmärksammas även i kommissionens handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027 (COM(2020) 758 final).

⁸ <https://sdgs.un.org/goals>

⁹ COM(2020) 493 final.

¹⁰ COM(2021) 573 final.

¹¹ Begreppet social ekonomi får litet eller inget erkännande i minst tio EU-länder. Se Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*, Monzon J. L. och Chaves R., 2017, s. 35.

¹² Till exempel visade en [Eurobarometerundersökning](#) från mars 2020 att en allmänt delad åsikt om det effektivaste sättet att hantera miljöproblem är att vi måste ändra vårt sätt att konsumera, producera och handla.

men vet inte alltid hur. För enheter inom den sociala ekonomin är det inte alltid lätt att få tillgång till tålmodigt och långsiktigt investeringskapital. Offentliga myndigheter drar inte full nytta av de möjligheter som finns att underlätta de sociala företagens tillgång till offentlig upphandling eller finansiering, och inte heller av den flexibilitet som erbjuds genom EU:s nuvarande regler för statligt stöd. Bristande förståelse och erkännande gör det svårare för enheter inom den sociala ekonomin att utveckla och expandera sin verksamhet, och de hindras därmed från att göra ännu större ekonomisk och social skillnad. De behöver mer och bättre stöd för att växa och nå framgång.

För att optimera den sociala ekonomins potential på den inre marknaden måste vi göra mer för att upprepa goda erfarenheter i olika medlemsstater och där så är möjligt hjälpa lokala sociala företag att växa från att vara lokala till att bli europeiska företag, även med hjälp av digitala verktyg.

Syftet med denna handlingsplan är att stärka den sociala innovationen, stödja utvecklingen av den sociala ekonomin och främja dess omvandlande sociala och ekonomiska kraft. Handlingsplanen innehåller ett antal åtgärder för perioden 2021–2030. Den bygger vidare på initiativet för socialt företagande¹³ och initiativet för uppstarts företag och expanderande företag¹⁴. Den har utarbetats under två års tid genom en öppen och inkluderande process¹⁵.

2. BEGREPPET SOCIAL EKONOMI

Den sociala ekonomin omfattar en mängd olika enheter med olika företags- och organisationsmodeller. De verkar inom en rad olika ekonomiska sektorer såsom jordbruk, skogsbruk och fiske, byggnadsverksamhet, avfallshantering, parti- och detaljhandel, energi och klimat, information och kommunikation, finans och försäkring, fastighetsverksamhet, yrkesverksamhet, vetenskap och teknik, utbildning, människors hälsa och socialt arbete, konst, kultur och media.

Inom ramen för denna handlingsplan och relaterade EU-initiativ omfattar den sociala ekonomin enheter som har följande huvudsakliga principer och egenskaper gemensamt: prioritering av människor och sociala och/eller miljömässiga syften framför vinst, återinvestering av största delen av vinsterna och överskotten i verksamheter som tjänar medlemmarna/användarna (kollektivt intresse) eller samhället i stort (allmänt intresse) samt demokratisk och/eller delaktighetsbaserad styrning.

Traditionellt avser **begreppet social ekonomi** fyra huvudsakliga typer av enheter som erbjuder sina medlemmar eller samhället i stort varor och tjänster: kooperativ, ömsesidiga bolag, föreningar (inbegripet välgörenhetsorganisationer) och stiftelser. De är privata enheter som inte är knutna till offentliga myndigheter och som har särskilda juridiska former.

Sociala företag¹⁶ anses numera allmänt vara en del av den sociala ekonomin. Sociala företag bjuder ut sina varor och tjänster till marknaden på ett företagsinriktat och ofta

¹³ KOM(2011) 682 slutlig.

¹⁴ COM(2016) 733 final.

¹⁵ SWD (2021) 373.

¹⁶ Sedan initiativet för socialt företagande inleddes har begreppet ”socialt företag” använts i ett antal EU:s rättsakter för finansieringsändamål. Se definitionerna i förordning (EU) nr 1296/2013 om

innovativt sätt, och deras kommersiella verksamhet har sociala och/eller miljömässiga syften. Vinsterna återinvesteras till största delen för att uppnå ett socialt syfte. Formerna för organisation och ägande följer också demokratiska eller delaktighetsbaserade principer eller är inriktade på sociala framsteg¹⁷. Sociala företag har olika juridiska former beroende på de nationella förhållandena.

Begrepp som ”företag inom den sociala ekonomin”, ”sociala och solidariska företag” och ”den tredje sektorn” används också av vissa berörda parter, länder och internationella organisationer¹⁸ när de hänvisar till enheter inom den sociala ekonomin. En vanlig typ av sociala företag i Europa är de som sysslar med arbetsintegrering. De inriktar sig på att ge missgynnade personer möjligheter till sysselsättning.

De flesta åtgärder som föreslås i denna handlingsplan är relevanta för alla enheter inom den sociala ekonomin, även om vissa kan avse en särskild kategori.

3. ATT SKAPA RÄTT FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR DEN SOCIALA EKONOMIN

3.1. Utveckling av politiska och rättsliga ramar

Det finns belägg för att den ”gynnsamma miljön” måste förbättras för att den sociala ekonomin ska kunna utvecklas. Forskning¹⁹ och berörda parter²⁰ bekräftar att politiska och rättsliga ramar utgör en viktig del av denna miljö, men det är ingen lätt uppgift att anpassa dessa till den sociala ekonomins behov.

Den sociala ekonomins sektorövergripande karaktär och det faktum att den omfattar olika typer av enheter är en stor utmaning för offentliga myndigheter och gör det svårt att ta fram en effektiv strategi. De har sällan en enda tydlig kontaktpunkt vid offentliga förvaltningar. För enheter inom den sociala ekonomin är det ofta svårt att välja en juridisk form bland de olika alternativen, vilka inte alltid är helt anpassade till deras behov.

Vid utvecklingen av samstämmiga ramar för den sociala ekonomin måste hänsyn tas till dess särskilda karaktär och behov. Ett stort antal övergripande och sektorspecifika politikområden och bestämmelser måste beaktas, bland annat med koppling till beskattning, offentlig upphandling, konkurrens, den sociala marknaden och arbetsmarknaden, kompetens och utbildning, hälso- och sjukvård och omsorg, stöd till små och medelstora företag och den cirkulära ekonomin.

Europeiska unionens program för sysselsättning och social innovation, förordning (EU) nr 346/2013 om europeiska fonder för socialt företagande och förordning (EU) 2021/1057 om inrättande av Europeiska socialfonden+.

¹⁷ KOM(2011) 682 slutlig.

¹⁸ Till exempel Internationella arbetsorganisationen.

¹⁹ T.ex. Jenkins, Hamish, Ilcheong Yi, Samuel Bruelisauer och Kameni Chaddha, *Guidelines for Local Governments on Policies for Social and Solidarity Economy*, UNRISD, Genève, 2021, samarbete mellan EU och OECD om socialt företagande (t.ex. [verktyget Better Entrepreneurship Policy](#), policydokument och djupgående granskningar för medlemsstater), och Europeiska kommissionen, *Social enterprises and their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report*, Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. och Carini C., Luxemburg, 2020.

²⁰ SWD (2021) 373.

Exempelvis är **beskattning** ett viktigt politikområde för den sociala ekonomin. Få länder har tagit fram specifika och konsekventa regler för beskattning av sociala företag. Vissa erbjuder incitament som omfattar allt från befrielse från bolagsskatt på innehållna vinster till momsbefrielse eller reducerade satser, sociala avgifter som sänks eller täcks av bidrag eller skattenedsättningar för privata och institutionella givare²¹. Det kan dock vara svårt att få tillgång till dessa incitament, och de olika åtgärderna samordnas inte alltid på bästa sätt.

Den offentliga politiken inom olika sektorer är också relevant för enheter inom den sociala ekonomin eftersom de fungerar som viktiga samarbetspartner för myndigheterna i samband med tillhandahållandet av **sociala tjänster, hälso- och sjukvård och omsorg**. På grund av den åldrande befolkningen håller omsorgsekonomin på att expandera, vilket erbjuder arbetstillfällen. Anställda inom dessa sektorer (mestadels kvinnor) står dock inför många utmaningar i form av låga löner och otrygga anställningsförhållanden. Den nya EU-strategin för vård och omsorg som tillkännagetts för 2022 kommer bland annat att ge möjlighet att främja omsorgsekonomin genom att göra den sociala ekonomins stora mervärde inom denna sektor mer synligt, vilket även kan bidra till att förbättra anställningsförhållandena.

Offentliga myndigheter måste ta hänsyn till de olika juridiska former som finns inom den sociala ekonomin när de utarbetar lämpliga politiska och rättsliga ramar. Trots att kooperativ, ömsesidiga bolag, stiftelser, föreningar och sociala företag har mycket gemensamt har de ändå skilda syften och funktionssätt och stöter på olika hinder.

Inom den sociala ekonomin är **kooperativ** en väletablerad affärsmodell. De leds av producenter, användare eller anställda och drivs enligt principen ”en medlem, en röst”²². De har visat sig vara mångsidiga över tid och inom lika sektorer och erbjuder innovativa lösningar på samhällets utmaningar. Kooperativ rapporterar icke desto mindre att deras ägarstruktur gör det svårare för dem att dra nytta av kapitalinvesteringar. Särskilt finansiellt och icke-finansiellt stöd kan spela en avgörande roll när kooperativ bildas som ett resultat av att de anställda tar över ägandet av ett företag²³ i syfte att trygga sysselsättningen och fortsätta att bedriva en livskraftig ekonomisk verksamhet.

Ömsesidiga bolag rapporterar att de befintliga reglerna inte tar tillräcklig hänsyn till att ömsesidiga bolag inte är vinstdrivande. Av denna anledning **kommer kommissionen att satsa på att öka medvetenheten hos nationella myndigheter om särdragen hos den ömsesidiga modellen** och möjligheterna att minska den administrativa bördan²⁴.

²¹ Europeiska kommissionen, *Social enterprises and their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report*, Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. och Carini C., Luxemburg, 2020, s. 177.

²² En europeisk rättslig form för europeiska kooperativa föreningar inrättades 2003 (förordning (EG) nr 1435/2003). Genom denna skapas en form av europeiskt kooperativ, vilket är till hjälp för dem som bedriver verksamhet i flera EU-länder. Den ger även en rättslig grund för företag som vill bilda en grupp. Rådets direktiv 2003/72/EG om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande utgör ett komplement till denna förordning.

²³ Anställdas övertagande av ägandet kan vara en effektiv lösning för ett företag i kris och på problem i samband med att ett företag överförs till en ny generation.

²⁴ Kommissionen kommer exempelvis att förklara hur den administrativa bördan för ömsesidiga försäkringsbolag kan minskas genom den förbättrade ramen för proportionalitet som föreslås i översynen av Solvens II-direktivet (COM(2021)581).

Stiftelser och föreningar inom den sociala ekonomin menar att de har svårt att dra full nytta av den inre marknaden. Till exempel stöter **föreningar** på begränsningar i samband med deras gränsöverskridande verksamheter. Denna fråga behandlas även i Europaparlamentets förslag till betänkande med rekommendationer till kommissionen om en stadga för europeiska gränsöverskridande föreningar och ideella organisationer som förväntas antas inom kort²⁵. För att få en tydligare bild av de problem som föreningar måste hantera **kommer kommissionen att inleda en studie med en jämförande analys av juridiska bestämmelser och villkor för föreningar i EU**.

På liknande sätt rapporterar **stiftelser** att beskattningen av gränsöverskridande donationer till allmännyttiga organisationer²⁶ i andra medlemsstater är problematisk. I enlighet med den fördragsfästa principen om fri rörlighet för kapital och icke-diskriminering²⁷ samt relevanta avgöranden av Europeiska unionens domstol²⁸ måste givare göra en jämförelseanalys från fall till fall²⁹ för att deras gränsöverskridande donationer ska behandlas förmånligare i skattehänseende. I praktiken leder de regler som tillämpas av medlemsstaterna dock till att kostnaderna för regelefterlevnad och administration ökar och skapar osäkerhet för både välgörenhetsorganisationer och givare. Europeiska kommissionen kan inleda överträdelseförfaranden i fall där hinder för gränsöverskridande verksamhet uppstår på grund av bristande införlivande, överträdelse eller felaktig tillämpning av unionsrätten.

Sedan 2011 har flera medlemsstater infört särskilda **politiska och rättsliga ramar** för sociala företag och/eller den sociala ekonomin³⁰. Förutom att bidra till deras erkännande har detta i vissa fall fått andra positiva följder, såsom upprättandet av särskilda enheter vid ministerier och förbättrad dialog mellan berörda parter och offentliga myndigheter. **Vissa länder har utarbetat system för märkning eller certifiering** som kan vara till fördel för enheter inom den sociala ekonomin samt göra det lättare för dem att omfattas av särskilda strategier och få särskild behandling³¹. Lyckade reformer kan tjäna som inspiration för andra medlemsstater.

Kommissionen har tagit fram ett antal verktyg och resurser till stöd för medlemsstaterna och ömsesidigt lärande bland beslutsfattare. Tillsammans med Organisationen för

²⁵ Betänkande som baseras på artikel 225 i EUF-fördraget (lagstiftningsinitiativ), referens 2020/2026(INL), utskottet för rättsliga frågor – Lagodinsky.

²⁶ Allmännyttiga organisationer är enheter som tack vare sin ställning får ta emot gåvor från enskilda och företag som ges av skatteskäl eller som får skattelättnader direkt i samband med deras verksamhet. För att få en sådan ställning måste enheten uppfylla vissa krav som kan delas in i tre breda kategorier: vara icke-vinstdrivande, ha ett värdigt syfte och tjäna allmänheten (dvs. en tillräckligt stor och diversifierad del av denna). Se OECD, *Taxation and Philanthropy*, OECD Tax Policy Studies nr 27, Paris, 2020.

²⁷ Bekräftas i följande avgöranden av Europeiska unionens domstol: dom i mål C-386/04 av den 14 september 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, dom i mål C-318/07 av den 27 januari 2009, Persche, dom i mål C-25/10 av den 10 februari 2011, Missionswerk.

²⁸ Dom i mål C-386/04 av den 14 september 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, dom i mål C-318/07 av den 27 januari 2009, Persche, dom i mål C-25/10 av den 10 februari 2011, Missionswerk.

²⁹ Processen genom vilken nationella skattemyndigheter erkänner likvärdigheten hos en allmännyttig organisation som är baserad i en annan EU-medlemsstat.

³⁰ Se Europeiska kommissionen, *Social enterprises and their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report*, Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. och Carini C., Luxemburg, 2020.

³¹ Till exempel ”solidariskt företag med samhällsnyttig inriktning” i Frankrike och ställningen som ”socialt företag” i Bulgarien, Italien, Rumänien och Slovakien.

ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) håller kommissionen på att utarbeta riktlinjer för lämpliga rättsliga ramar för sociala företag som ska offentliggöras 2022. Kommissionen har även nyligen publicerat en handledning och en sammanställning av god praxis för socialt ansvarsfull upphandling³². Allt detta material och dessa erfarenheter kan hjälpa medlemsstaterna att förbättra sina nationella och regionala rättsliga ramar. Medlemsstaterna kan även få vägledning genom instrumentet för tekniskt stöd.

Kommissionen kommer att uppmuntra ömsesidigt lärande och ge medlemsstaterna vägledning och stöd på följande sätt:

- **Anordnande av webinarier och seminarier från och med 2022 för offentliga tjänstemän som baseras på kartläggning, insamling och utbyte av god praxis** inom olika politikområden såsom statligt stöd, beskattning, sociala investeringar, överföring av verksamhet till arbetstagare, system för märkning och certifiering samt utvärdering av sociala effekter.
- **Offentliggörande av vägledning om relevanta beskattningsregler för enheter inom den sociala ekonomin** som baseras på analyser och bidrag från medlemsstaternas myndigheter och aktörer inom den sociala ekonomin.
- **Offentliggörande av vägledning som förtydligar de befintliga reglerna för beskattning av gränsöverskridande allmännyttiga donationer**, vilket berör stiftelser och föreningar och genomförandet av principen om icke-diskriminering i medlemsstaterna.
- **Inledande av en studie om nationell märkning/certifiering för den sociala ekonomin**, som kartlägger de system som finns i medlemsstaterna och identifierar god praxis samt gemensamma särdrag och kriterier. Syftet med studien är även att ge medlemsstaterna en gemensam strategi och vägledning samt att undersöka möjligheterna för ömsesidigt erkännande på frivilliga grunder.

Samtidigt som dessa åtgärder genomförs kommer kommissionen att föreslå en **rekommendation från rådet om utarbetande av ramvillkor för den sociala ekonomin 2023** i syfte att erbjuda en övergripande strategi för den sociala ekonomin och göra det lättare för denna att utvecklas på ett enhetligt sätt i EU:s medlemsstater och regioner. Detta omfattar följande:

- Att uppmana beslutsfattare att anpassa politiska och rättsliga ramar på ett bättre sätt till behoven hos enheter inom den sociala ekonomin.
- Att ge rekommendationer inom särskilda politikområden, såsom sysselsättningspolitik, statligt stöd, offentlig upphandling, beskattning, kompetens och utbildning, sociala tjänster och omsorg, samt att ge finansiellt och icke-finansiellt stöd som skraddarsys efter alla etapper i verksamhetscykeln, liksom statistik.
- Att lyfta fram hur institutionella strukturer och intressentengagemang kan underlätta det arbete som bedrivs av enheter inom den sociala ekonomin.

³² https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/tools-public-buyers/social-procurement_sv

3.2. Social ekonomi och statligt stöd

Offentligt finansiellt stöd är mycket viktigt för att aktörer inom den sociala ekonomin ska kunna starta och utveckla sin verksamhet. Syftet med kontrollen av statligt stöd är att upprätthålla en balans mellan detta stöd och rättvis konkurrens. Flera utmaningar och möjligheter är specifika för aktörer inom den sociala ekonomin.

Ett av problemen är att offentliga myndigheter och mottagare ofta inte drar största möjliga nytta av möjligheterna till statligt stöd. Berörda parter rapporterar att myndigheterna ofta helt i onödan begränsar mängden stöd till sociala företag till tröskelvärdet för stöd av mindre betydelse (200 000 euro under tre år) och ofta inte överväger andra möjligheter som skulle vara i linje med reglerna för statligt stöd, till exempel regionalstöd, riskfinansieringsstöd eller stöd för rekrytering av missgynnade arbetstagare, där de maximala stödbeloppen vanligtvis är högre.

Befintliga EU-regler för **tjänster av allmänt ekonomiskt intresse**³³ öppnar upp dessutom avsevärda möjligheter till statligt stöd. Enheter kan endast gynnas av denna flexibilitet om de har anförtrots ett särskilt uppdrag, dvs. tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Offentliga myndigheter utnyttjar dock inte alltid denna möjlighet till fullo, exempelvis när det gäller sociala företag som är inriktade på att ge utsatta personer sysselsättning. Kommissionen kommer därför att underlätta tillgången till relevant vägledning om statligt stöd och ta upp detta ämne vid sina webinarier och seminarier (se avsnitt 3.1).

Ett annat problem som aktörerna inom den sociala ekonomin rapporterar är att det statliga stöd som de kan få inte alltid är tillräckligt, särskilt när det gäller att få tillgång till finansiering och bidrag för anställning av missgynnade arbetstagare, vilket regleras genom den **allmänna gruppundantagsförordningen**³⁴. Det finns uppgifter som visar att sociala företag i allmänhet har svårare att få tillgång till finansiering än vanliga företag (se avsnitt 4.2).

I översynen av den allmänna gruppundantagsförordningen innan denna upphör att gälla i slutet av 2023 **kommer kommissionen att överväga huruvida det finns tillräckliga underlag för att lätta på reglerna när det gäller stöd för de sociala företagens tillgång till finansiering och rekrytering av missgynnade eller mycket missgynnade arbetstagare.**

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att, där så är lämpligt, dra större nytta av sin handlingsfrihet vid bedömningen av vad som utgör tjänster av allmänt ekonomiskt intresse så att dessa även omfattar verksamheter som bedrivs av sociala företag. Dessutom bör medlemsstaterna investera mer i utbildning och kapacitetsuppbyggnad för sina myndigheter i syfte att öka deras kunskaper om reglerna för statligt stöd.

³³ Särskilt kommissionens beslut 2012/21/EU av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

³⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

3.3. Bättre tillgång till marknader: socialt ansvarsfull upphandling

Leveranser av varor och tjänster till och samarbete med både offentliga myndigheter och vanliga företag är av avgörande betydelse för utvecklingen av den sociala ekonomin. Det genererar intäkter och gör att de sociala företagen kan bli ekonomiskt självförsörjande. **Offentlig upphandling utgör 14 % av Europas BNP³⁵** och erkänns därför till stor del som ett viktigt politiskt verktyg till stöd för den sociala ekonomin och sociala företag³⁶.

Översynen av EU:s regler för offentlig upphandling 2014³⁷ skapade många möjligheter för offentliga myndigheter på alla nivåer att använda sig av offentlig upphandling för att uppnå olika politiska mål, däribland främjande av miljöskydd och sociala förbättringar. I reglerna anges specifikt att sociala aspekter kan ingå i tilldelningskriterierna för kriteriet om det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Sedan dess har kommissionen tagit flera initiativ för att öka medvetenheten om mervärdet av miljövänlig och socialt ansvarsfull upphandling, ge vägledning och sprida god praxis. Till exempel offentliggjorde kommissionen nyligen en reviderad handledning för ”sociala inköp”³⁸ med praktiska råd och exempel.

Under senare år har vissa lokala och regionala myndigheter och städer insett fördelarna med strategisk offentlig upphandling när det gäller att möta samhällets utmaningar eller tillgodose behov och driva på systemförändringar. **De flesta offentliga upphandlingskontrakt tilldelas dock fortfarande på grundval av lägsta pris**, och socialt ansvarsfull upphandling är fortfarande ett mycket mindre känt och utvecklat förfarande än grön upphandling inom den offentliga sektorn. Kommissionen kommer att göra större insatser för att tydliggöra de konkreta fördelarna och metoderna i fråga om offentliga upphandlingar och koncessionsförfaranden för att uppnå arbetsmarknadspolitiska och socialpolitiska mål, skapa bättre arbetsvillkor och erbjuda sociala tjänster av hög kvalitet.

Samtidigt är det viktigt att stärka förmågan hos aktörerna inom den sociala ekonomin att lämna anbud vid offentliga upphandlingar och underlätta deras tillgång till privata upphandlingar. Den ökande samverkan med vanliga företag bidrar till att enheterna inom den sociala ekonomin utvecklas och växer, och detta samarbete har ökat. Det finns dock utrymme för mer systematisk integration i de vanliga företagens värdekedjor och skapandet av partnerskap för inlämning av gemensamma anbud tillsammans med dessa företag vid offentliga upphandlingar, och detta kan även ske via nya projekt inom programmet för den inre marknaden.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Satsa ytterligare på att öka medvetenheten, främja utbytet av god praxis och utbilda både tjänstemän som ansvarar för offentlig upphandling och enheter inom den sociala ekonomin** i hur offentliga upphandlingar och koncessionsförfaranden kan användas för att uppnå socialpolitiska mål. I detta syfte kommer seminarier att anordnas i medlemsstaterna.

³⁵ Se COM(2017) 572 final, s. 3.

³⁶ Varga E., *How Public Procurement Can Spur the Social Economy*, Stanford Social Innovation Review, 2021.

³⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG.

³⁸ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767>

- **Inleda ett nytt initiativ under 2022 inom programmet för den inre marknaden för att stödja upprättandet av lokala och regionala partnerskap** mellan enheter inom den sociala ekonomin och vanliga företag, vilket möjliggör en marknad från företag till företag där inköpen görs på ett socialt ansvarsfullt sätt.
- **Öka användningen av sociala klausuler i kommissionens egna anbudsförfaranden** när detta är möjligt.

Dessutom kommer kommissionen att utfärda en rapport för att förbättra användningen av socialt ansvarsfull upphandling i medlemsstaterna.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna och andra behöriga offentliga myndigheter att främja och övervaka användningen av socialt ansvarsfull upphandling inom deras territorium i samarbete med aktörer inom den sociala ekonomin.

3.4. Främja den sociala ekonomin på regional och lokal nivå

Affärsmodellerna inom den sociala ekonomin tillför ett värde till lokala ekonomier och samhällen genom att göra dessa mer delaktiga, motståndskraftiga och hållbara. De har starka lokala rötter och deras främsta syfte är att tjäna det samhälle där de är baserade och få befolkningen, den ekonomiska verksamheten och intäkterna att stanna kvar på platsen. På detta sätt bidrar de till att driva på den lokala ekonomiska utvecklingen inom sektorer som är särskilt relevanta för regionerna, exempelvis på landsbygden, i fråga om jordbruk och ekologisk livsmedelsproduktion eller den blå ekonomin. De främjar korta värdekedjor som underlättar lokal produktion och konsumtion samt stöder klimatåtgärder och den cirkulära ekonomin. De bidrar även genom att tillhandahålla sociala tjänster som ofta finns i begränsad tillgång i landsbygdsområden och mer avlägsna områden.

Såsom meddelats i **den långsiktiga visionen för EU:s landsbygdsområden**³⁹ planerar kommissionen att vidta ett antal åtgärder som kommer att göra det möjligt för entreprenörer och små företag att flytta till landsbygdsområden och där bidra till anpassningen till den förändrade ekonomiska miljön, ge möjlighet till innovativa företagsmetoder, samarbete och partnerskap samt utveckla nya ekonomiska sektorer. Ett särskilt fokus kommer att ligga på korta leveranskedjor för jordbruksbaserade livsmedel som direkt kopplar samman producenter och konsumenter, kompletterat med åtgärder för att utveckla sysselsättnings- och utbildningsmöjligheter för ungdomar och uppnå en hållbar utveckling av bioekonomin.

Många europeiska myndigheter på regional och lokal nivå har befogenheter att utveckla strategier och instrument till stöd för utvecklingen av lokala och regionala ekosystem inom den sociala ekonomin. Denna potential kan utnyttjas bättre⁴⁰.

Utbyte och samarbete mellan regionala och lokala myndigheter är ett effektivt sätt att öka det ömsesidiga lärandet om den sociala ekonomin. Detta gäller särskilt för gränsöverskridande samarbete. **Stöd finns att tillgå genom Europeiska socialfonden+ (ESF+), Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Fonden för en rättvis omställning** för att hjälpa lokala och regionala myndigheter att stärka samarbetet med aktörer inom den sociala ekonomin, även som en del av strategierna för smart

³⁹ COM(2021) 345 final.

⁴⁰ OECD, *Regional Strategies for the Social Economy: Examples from France, Spain, Sweden and Poland*, Paris, 2020.

specialisering. **Plattformen för en rättvis omställning** är en plattform för aktivt utbyte mellan alla berörda parter i regioner som har drabbats särskilt hårt av klimatomställningen, däribland aktörer inom den sociala ekonomin⁴¹. Dessutom stöder kommissionen **ömsesidigt lärande, samarbete och samhällsuppbyggnad i regioner och vid lokala myndigheter**. Exempelvis har **initiativet för den sociala ekonomin i europeiska regioner** och **uppdragen för social ekonomi**⁴² gett större tyngd åt den sociala ekonomin på lokal nivå och tillhandahållit finansiellt stöd till anordnandet av möten för ömsesidigt lärande med lokala myndigheter och aktörer inom den sociala ekonomin. Detta arbete får ytterligare stöd genom lokala initiativ såsom borgmästaravtalet.

Kommissionen kommer att vidareutveckla dessa initiativ som stöder gränsöverskridande samarbete, med tonvikt på en rättvis grön och digital omställning (se avsnitt 4.3). Den kommer även att **uppmuntra användningen av programmet Interreg Europa och partnerskapen för smart specialisering för den sociala ekonomin**⁴³ för att främja gränsöverskridande och mellanregionala utbyten.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Stödja medlemsstaterna och berörda parter för att främja den sociala ekonomin och social innovation i landsbygdsområden genom det framtida europeiska nätverket för den gemensamma jordbrukspolitiken och fortsätta integreringen av kluster för social och ekologisk innovation**⁴⁴ i den europeiska politiken för **industriella kluster** för att ge vägledning, stödja forskning och kapacitetsuppbyggnad, utbyta god praxis och säkerställa gränsöverskridande nätverksarbete.
- Utvidga **nätverket för den sociala ekonomin i europeiska regioner** i syfte att förstärka nya regionala och lokala partnerskap, främst för att främja grön och digital omställning i territorierna.
- **Förbättra nätverksarbetet mellan företag på landsbygden** genom Enterprise Europe Network samt genom uppmaningar till interregionalt samarbete via de europeiska uppdragen för den sociala ekonomin. I den långsiktiga visionen för landsbygdsområden kommer särskilt fokus att riktas mot företagande och den sociala ekonomin.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att inrätta lokala kontaktpunkter för den sociala ekonomin som fungerar som ambassadörer för den sociala ekonomin, förmedlar stöd mellan aktörerna, underlättar tillgången till EU-finansiering och nationell finansiering samt håller kontakt med de myndigheter som förvaltar EU-medel.

⁴¹ Se https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism/just-transition-platform_sv

⁴² Se https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy-eu_en

⁴³ Se <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/social-economy>

⁴⁴ Kluster för social och ekologisk innovation sammanför enheter inom den sociala ekonomin, lokala myndigheter samt utbildnings- och forskningsinstitut i en struktur eller ett projekt som förvaltas gemensamt. De samarbetar i ett särskilt geografiskt område för att förbättra det lokala, sociala och miljömässiga välbefindandet. De verkar inom skilda områden, allt från den cirkulära ekonomin till sysselsättning och integrering på arbetsmarknaden, hållbart jordbruk, företagsinkubatorer och stöd till socialt företagande. Se https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/cluster_en

3.5. Främja den sociala ekonomin på internationell nivå

Klimatförändringar och miljöförstöring, befolkningsförändringar samt ekonomisk och social ojämlikhet utgör globala utmaningar. EU och tredjeländerna har gemensamma mål, vilka har införlivats i Agenda 2030 för hållbar utveckling. Den sociala ekonomin kan bidra till att dessa mål uppfylls både inom och utanför EU. Därför **kan de åtgärder som tillkännages i de avsnitten i denna plan också uppmuntra stöd till den sociala ekonomin i länder utanför EU.**

Utvecklingen av den sociala ekonomin visar betydande skillnader mellan olika tredjeländer. I vissa länder har särskilda områden av den sociala ekonomin funnits länge. Andra har välmående ekosystem för social innovation eller sociala företag, men i många har modeller för den sociala ekonomin bara nyligen börjat ta form. Berörda parter kan dra nytta av att utbyta erfarenhet och god praxis, vilket kan hjälpa till att driva på reformer.

Under det senaste årtiondet **har EU:s politik för internationellt samarbete omfattat stöd till utvecklingen av den sociala ekonomin.** Ett exempel på detta är EU:s partnerskap med Internationella kooperativa alliansen⁴⁵ som har synliggjort och ökat forskningen om kooperativ över hela världen samt underlättat kapacitetsuppbyggnad och nätverksarbete. Kommissionen har även finansierat flera program för regional kapacitetsuppbyggnad som stöder och förstärker ekosystemen för den sociala ekonomin och socialt entreprenörskap⁴⁶.

Det finns även utrymme för **att stärka dialogen och samarbetet kring den sociala ekonomin med internationella partner** såsom OECD, FN:s arbetsgrupp för social och solidarisk ekonomi och Internationella arbetsorganisationen. Detta kommer att bidra till att både ge större tyngd åt den sociala ekonomin utanför EU:s gränser och underlätta spridningen av den tillgängliga politiska vägledning och de politiska verktyg som tagits fram av Europeiska kommissionen, framför allt i samarbete med OECD. **Kommissionen kommer att bygga vidare på dessa initiativ och ytterligare främja den sociala ekonomin internationellt.**

Kommissionen kommer särskilt att göra följande:

- **Främja fokus på den sociala ekonomin och socialt entreprenörskap i programmen inom instrumentet för stöd inför anslutningen och instrumenten för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete,** t.ex. genom samarbete med EU-delegationer och myndigheter i länder utanför EU för att underlätta utvecklingen av riktade åtgärder för den sociala ekonomin.
- **Förbättra tillgången till finansiering för sociala entreprenörer på västra Balkan, i det östliga partnerskapet och i det södra grannskapet** genom vidta åtgärder för att stödja gräsrotsinitiativ och bistå intermediärer i utvecklingen av finansiella produkter som är anpassade till behoven hos enheter inom den sociala ekonomin.

Kommissionen uppmuntrar offentliga myndigheter i länder utanför EU att använda sig av den fritt tillgängliga politiska vägledning och de fritt tillgängliga politiska

⁴⁵ <https://www.coops4dev.coop/en>

⁴⁶ Till exempel projekten [MedUP!](#) och [Safir](#) i södra Medelhavsområdet.

verktygen för den sociala ekonomin som erbjuds av Europeiska kommissionen i samarbete med OECD och Internationella arbetsorganisationen⁴⁷.

4. SKAPA NYA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR ENHETER INOM DEN SOCIALA EKONOMIN

4.1. Affärsstöd och kapacitetsuppbyggnad

De flesta enheter inom den sociala ekonomin är starkt inriktade på företagande och bidrar i hög grad till en hållbar tillväxt och sysselsättning. De är aktiva på marknaden och genererar intäkter från försäljningen av varor och tjänster. Medan vissa vill förbli små och lokala vill andra expandera till andra marknader inom och utanför EU. De kan därmed få stöd till affärsutveckling så att de kan skapa upp och utvecklas. De befintliga stödprogrammen beaktar dock inte alltid särdragen hos deras affärsmodeller vad gäller styrning, vinstfördelning, arbetsvillkor och samhällspåverkan. I likhet med andra delar av ekonomin har arbetstagare, däribland sådana från missgynnade grupper, betydande behov av kompetensutveckling och omskolning. Mot bakgrund av den åldrande arbetskraften och en tilltagande kompetensflykt kan kunskapsöverföring mellan generationerna och företagande bland äldre spela en viktig roll.

Affärsmodellerna inom den sociala ekonomin kan påverka och sprida sig till vanliga företag. Allt fler vanliga företag börjar sätta mål som närmar sig målen i den sociala ekonomin. Allmännyttiga och effektstyrda företag införlivar till exempel hållbarhetsmål i sina uppdrag medan andra företag vidtar särskilda åtgärder för att förbättra öppenheten och mer aktivt samarbeta med lokalsamhällen. Tillsammans med ett gradvis införande av kriterierna avseende miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning i förvaltningen av vanliga företag och i investeringsstrategierna för finansinstitut och investeringsfonder skapar detta nya möjligheter för samarbete och korsbefrukning samt tillgång till nya marknader. Kommissionen vill även förstärka **samverkan mellan enheter inom den sociala ekonomin och vanliga företag** genom att främja bästa praxis på området för socialt intraprenörskap⁴⁸.

Den sociala ekonomins övergripande karaktär är program för innovation, investeringsberedskap, internationalisering av företag, landsbygdsutveckling och cirkulär ekonomi relevanta för dessa företag även om de oftast riktas mot små och medelstora företag i allmänhet⁴⁹. Den relevanta informationen tenderar dock att vara utspridd och svår att dra nytta av. Till och med när det finns särskilda initiativ är aktörerna inom den sociala ekonomin ofta inte tillräckligt medvetna om dem eller anser att de är alltför komplicerade. Representativa nätverk och företagarnätverk kan hjälpa till, men finns inte i alla länder.

⁴⁷ T.ex. policydokument om ämnen som rör den sociala ekonomin, internationella vägledning om juridiska former och utvärdering av sociala effekter samt bedömningsverktyget för bättre entreprenörskap för beslutsfattande. Se <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-entrepreneurship.htm> Internationella arbetsorganisationen har gett ut en handbok till sin [rekommendation nr 193](#) om främjande av kooperativ, och 2022 års upplaga av internationella arbetskonferensen kommer att gå av stapeln under rubriken ”Social och solidarisk ekonomi för framtidens arbetsmarknad med människan i centrum”.

⁴⁸ Se t.ex. <https://www.leagueofintrapreneurs.com/>

⁴⁹ Enheterna inom den sociala ekonomin är mestadels små och medelstora företag.

Det arbetsdokument som åtföljer denna handlingsplan⁵⁰ ger en översikt över relevanta EU:s program och relevant EU-finansiering på detta område för perioden 2021–2027. EU-finansiering, exempelvis de europeiska sammanhållningsfonderna, genomförs på nationell och regional nivå. Ytterligare finansieringskällor finns tillgängliga på nationell, regional och lokal nivå samt från privata aktörer. Det kan vara svårt att hitta rätt bland dessa möjligheter, särskilt för små enheter.

Kommissionen kommer därför att göra följande:

- Inom ramen för kompetenspakten **göra det lättare att upprätta kompetenspartnerskap** för det industriella ekosystemet för närhet och social ekonomi inom ramen för kompetensagendan och den nya europeiska industristrategin. Från och med 2022 kommer särskilda knutpunkter för nätverksarbete, kunskap, vägledning och resurser att upprättas för stöd till de länder som undertecknat pakten i deras strävan efter att erbjuda kompetensutvecklings- och omskolningsmöjligheter för personer i arbetsför ålder.
- **Främja en expanderings och internationalisering av den sociala ekonomin** genom att mobilisera nätverk för affärsstöd och partnerskapsplattformar på europeisk nivå, såsom Enterprise Europe Network⁵¹ och den europeiska plattformen för klustersamarbete⁵².
- **Lansera en ny nätportal för den sociala ekonomin i EU under 2023** för att erbjuda en tydlig kontaktpunkt för aktörer inom den sociala ekonomin, andra berörda aktörer och enskilda personer som söker information om relevanta finansieringsmöjligheter, strategier, nätverk/plattformar och initiativ på EU-nivå. Den kommer att förenkla tillgången till befintligt stöd och öka medvetenheten om EU:s åtgärder på detta område. Dessutom kommer denna nätportal att underlätta tillgången till relevanta initiativ för kapacitetsuppbyggnad och erbjuda särskild vägledning om möjlig EU-finansiering (utbildning, seminarier och webinarier samt praktiska handledningar och verktyg).

Vägledning om möjligheter till EU-finansiering kommer även att tillhandahållas genom InvestEU:s rådgivningscentrum, Enterprise Europe Network och EU:s hjälpcentral för sociala tjänster. För myndigheter som förvaltar sammanhållningsfonderna kan vägledning erhållas genom plattformen fi-compass⁵³, som tillhandahåller rådgivning om finansiella instrument som genomförs inom systemet för delad förvaltning.

I syfte att bredda kapacitetsuppbyggnaden **kommer kommissionen att stödja utvecklingen av representativa nätverk för den sociala ekonomin**, särskilt i de EU-medlemsstater där sociala företag och ekosystem inom den sociala ekonomin inte utnyttjar hela sin potential.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att uppmantra inkubatorer för vanliga företag att utvidga sitt stöd till enheter inom den sociala ekonomin för att förbättra

⁵⁰ SWD (2021) 373, avsnitt 5.

⁵¹ <https://een.ec.europa.eu/>

⁵² <https://clustercollaboration.eu>

⁵³ <https://www.fi-compass.eu/>

möjligheterna till stöd för investeringsberedskap. Europeiska kommissionens pilotprojekt *Better Incubator*⁵⁴ kan tjäna som inspiration.

Bredda företagandets dragningskraft

Socialt entreprenörskap kan vara särskilt tilltalande för unga människor, personer med funktionsnedsättning eller migrantbakgrund samt kvinnor och andra underrepresenterade företagare. Intressant nog är andelen kvinnliga entreprenörer större inom det sociala företagandet än inom det vanliga företagandet⁵⁵, där de endast utgör 30 %⁵⁶. Ökad medvetenhet om dessa alternativa affärsmodeller kan stärka företagandets dragningskraft mer generellt och öka arbetsmarknadsintegrationen. **Yngre generationer** visar stort intresse för hållbar utveckling, och den sociala ekonomin kan därför vara något som intresserar dem. Under senare år har företagsutbildning blivit mer vanligt förekommande inom skolsystemen. Den sociala ekonomins affärsmodeller, inbegripet kooperativen, är dock fortfarande långt ifrån att vara ett standardinslag i kursplanerna för företagande eller i handelsstudier.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Lansera en ny akademi för ungt företagande** under 2022 genom ESF+. I samarbete med nationella beslutsfattare och nätverk för ungt företagande ska den främja unga företagare, bland annat kvinnliga och sociala entreprenörer.
- **Främja ömsesidigt lärande mellan företagare inom den sociala ekonomin genom att sprida mer kunskap om Erasmus för unga företagare**⁵⁷ bland aktörer inom den sociala ekonomin.

Kommissionen kommer att undersöka olika sätt att främja synergieffekter mellan olika EU-finansieringsprogram för att identifiera framgångsrika projekt som eventuellt kan utvidgas till att bli sociala företag.

Kommissionen uppmanar institutioner för högre utbildning att dra full nytta av europeiska instrument såsom initiativet Europauniversitet⁵⁸ för att främja den sociala ekonomin och socialt företagande.

4.2. Förbättra tillgången till finansiering

Det beräknas att minst 2,5 miljarder euro ur EU:s budget betalades ut till stöd för den sociala ekonomin under programperioden 2014–2020⁵⁹. **Kommissionens ambition är överlag att öka stödet för perioden 2021–2027.** Det förväntas att investeringarna kommer att öka tack vare att man förväntar sig en högre multiplikatoreffekt av InvestEU

⁵⁴ <https://betterincubation.eu/>

⁵⁵ OECD, *Women's Social Entrepreneurship and Innovation*, Huysentruyt M., Paris, 2014.

⁵⁶ <https://www.eib.org/en/publications/why-are-women-entrepreneurs-missing-out-on-funding-executive-summary>

⁵⁷ <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/index.php?lan=sv>

⁵⁸ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_sv

⁵⁹ Denna uppskattning omfattar endast stöd till den sociala ekonomin. Andra breda EU-åtgärder (t.ex. stöd till små och medelstora företag eller innovation) gynnade den sociala ekonomin men återspeglas inte i detta belopp.

och ett starkare stöd till sociala effekter och social innovation. Andra EU-program kommer att erbjuda särskilt och indirekt stöd till den sociala ekonomin. Dessa inkluderar bland annat delen för sysselsättning och social innovation i Europeiska socialfonden+, Horisont Europa, programmet för den inre marknaden, Erasmus+, Europeiska solidaritetskåren, Kreativa Europa och Life-programmet. På nationell nivå kommer EU-medel att finnas tillgängliga genom framför allt sammanhållningsfonderna och faciliteten för återhämtning och resiliens.

Genom det riktade stöd som tillhandahållits på EU-nivå och nationell nivå, främst genom Europeiska unionens program för sysselsättning och social innovation (EaSi)⁶⁰, har fler intermediärer och investerare fått upp ögonen för enheter inom den sociala ekonomin, däribland sociala företag, och tillhandahåller återbetalningsskyldig finansiering och stöd till affärsutveckling för att tillmötesgå deras behov. Etiska banker har spelat en viktig roll i detta sammanhang. Dessutom har märkningen europeisk fond för socialt företagande (Eusef)⁶¹ gjort att investerare enkelt kan identifiera fonder som investerar i sociala företag. Sedan finanskrisen 2008 har sektorn för mikrofinansiering också växt avsevärt i EU och grannländerna. Många mikrofinansinstitut är en del av den sociala ekonomin, med ett särskilt socialt uppdrag att hjälpa personer inom utsatta grupper och som har svårigheter att få tillgång till det traditionella banksystemet att bilda företag och därigenom skapa sysselsättning för dem själva och andra. Totalt sett har användningen av finansiella produkter såsom garantier visat sig vara ett effektivt sätt att mobilisera privat kapital för sociala företag från både vanliga investerare och investerare som drivs av filantropiska idéer.

Trots denna positiva utveckling visade en analys av finansmarknaderna för sociala företag en bestående obalans mellan tillgång och efterfrågan när det gäller återbetalningsskyldig finansiering för sociala företag i Europa i fråga om tillgången till både skuld- och kapitalfinansiering. På området för finansiering av sociala företag uppskattades finansieringsbristen till uppemot 1 miljard euro per år i Europa⁶², och på området för mikrofinansiering beräknades bristen uppgå till 12,9 miljarder per år i EU⁶³. Det finns avsevärda skillnader mellan och inom länderna. Rent allmänt finns det gott om utrymme för att förbättra det skraddarsydda tillhandahållandet av finansiering till de olika etapperna i ett företags livscykel (såddfas, uppstart och expansion).

Kommissionen kommer därför att göra följande:

- **Lansera nya finansiella produkter under 2022 inom ramen för programmet InvestEU som syftar till att mobilisera privat finansiering** till sociala företag i olika utvecklingsstadier. Detta kommer att innebära garantier för att möjliggöra sociala företags och mikroföretags tillgång till krediter, investeringar i eget kapital och därmed likställt kapital i sociala och effektstyrda företag samt kapitalinvesteringar i

⁶⁰ Ett omfattande åtgärds paket med målet att göra det lättare för sociala företag att få tillgång till finansiering lanserades genom EaSi-programmet 2014–2020. I stödet ingick lånegarantier, investeringar i eget kapital för att bygga upp kapaciteten hos finansiella intermediärer, bidrag till att bygga upp sociala finansmarknader och till att sänka transaktionskostnaderna för investeringar samt rådgivningsstöd.

⁶¹ Förordning (EU) nr 346/2013 om europeiska fonder för socialt företagande.

⁶² Europeiska kommissionen, *Social enterprise finance market: analysis and recommendations for delivery options*, Spiess-Knafl W. och Scheck B, Luxemburg, 2019.

⁶³ Europeiska kommissionen, *Microfinance in the European Union: Market analysis and recommendations for delivery options in 2021-2027*, Luxemburg, 2020.

finansiella intermediärer⁶⁴. InvestEU:s rådgivningscentrum kommer att ge stöd till finansiella intermediärer⁶⁵.

Stiftelser ingår i den sociala ekonomin och fyller även en viktig funktion som bidragsgivare inom den sociala ekonomin och för social innovation och andra EU-politiska mål. Det finns ett växande intresse bland filantropiska aktörer att göra uppdragsrelaterade investeringar, däribland i enheter inom den sociala ekonomin. För att utnyttja denna potential **överväger kommissionen att införa särskilda mekanismer för samfinansiering med stiftelser och filantropiska organisationer inom särskilda uppdragsområden** för att kanalisera ytterligare kapital till syften som rör hållbarhet, inkludering, social innovation, bostäder och hemlöshet, mediepluralism och utveckling av ekosystem av sociala effekter. I sin handlingsplan för medier och audiovisuella medier⁶⁶ har kommissionen redan meddelat att ett kapitalbaserat pilotprogram ska inrättas inom ramen för InvestEU för att stödja nyhetsmediesektorn.

Om det finns intresse från marknaden kan InvestEU:s rådgivningscentrum komma att stödja upprättandet av gränsöverskridande investeringsplattformar som skulle sammanföra aktörer som vill investera i den sociala ekonomin.

Som komplement till ovanstående åtgärd kommer kommissionen att göra följande:

- I samarbete med genomförandepartnerna för InvestEU **se till att InvestEU:s finansiella intermediärer som tillhandahåller sociala företag finansiering lätt kan identifieras av möjliga mottagare**, bland annat genom InvestEU-portalerna och nätportalerna för den sociala ekonomin.
- **Komplettera finansiella instrument med bidrag för att bygga upp finansmarknader för sociala företag** i Europa genom att stödja inrättandet av nya finansiella instrument och program för investeringsberedskap.
- **Komplettera instrument för kapitalinvesteringar med bidrag** i syfte att sänka transaktionskostnaderna för riskkapitalinvesteringar i sociala företag.
- **Stödja EU-nätverk som är verksamma inom mikrofinansiering och finansiering av sociala företag** i syfte att öka medvetenheten om och förbättra vägledningen om EU-medel, stärka kapaciteten hos medlemsorganisationerna samt tillhandahålla forskning och data.

Förutom utvecklingen av nya instrument har medlemsstaterna möjligheten att införa systemrelaterade åtgärder för att öka den tillgängliga finansieringen. Bland de befintliga initiativen finns möjligheten för anställda att betala till socialt inriktade pensionsfonder och sparprogram.

Vidare kan **en förbättrad förståelse för och användning av metoder för mätning av sociala effekter** göra det möjligt för den sociala ekonomin att förmedla sina effekter och

⁶⁴ Utöver de finansiella produkter som nämns i denna åtgärd kommer kommissionen regelbundet att utvärdera brister på marknaden och suboptimala investeringsituationer för enheter inom den sociala ekonomin vad gäller både skuld- och kapitalfinansiering. Vid behov kommer även marknadstester att genomföras och om dessa är entydiga ska innovativa finansiella pilotprodukter skapas.

⁶⁵ Godtagbara finansiella intermediärer anges i avsnitt 6.4.2.1 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/1078 av den 14 april 2021 om fastställande av investeringsriktlinjer för InvestEU-fonden.

⁶⁶ COM(2020) 784 final.

underlätta tillgången till effektstyrd finansiering. Det finns en mängd olika metoder, men enheter inom den sociala ekonomin rapporterar att mångfalden av verktyg och resurser kan vara överväldigande och snårig, särskilt för små eller mindre erfarna enheter. Metoderna för mätning av sociala effekter bör vara väl genomtänkta, proportionerliga och anpassade till de många olika aktörer som finns, i olika storlek och i olika utvecklingsstadier.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Stödja utvecklingen av mätningen och hanteringen av sociala effekter** genom att kartlägga och granska befintlig praxis samt starta utbildningar för aktörer inom den sociala ekonomin för att förbättra förståelsen för sådan praxis och underlätta användningen av denna. Under 2023 ska kommissionen i samarbete med berörda parter dessutom ta fram enkla standardmetoder för utvärdering av sociala effekter till förmån för aktörer inom den sociala ekonomin i EU.

I utkastet till rapport från plattformen för hållbar finansiering hävdas det att, mot bakgrund av pandemin och obesvarade sociala frågor kring en hållbar omställning, det är viktigt att identifiera ekonomiska verksamheter och enheter som bidrar till att främja sociala mål. Plattformen menar att en gemensam vägledning om en social taxonomi kan öka insynen i investeringar och förhindra social tvättning. I enlighet med kraven i taxonomiförordningen och vad som anges i handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter **ska kommissionen ta fram en rapport om en möjlig utvidgning av EU-taxonomin för hållbar finansiering till att omfatta sociala mål.**

4.3. Maximera den sociala ekonomins bidrag till den gröna och digitala omställningen

Europeiska unionen har som målsättning att bli den första klimatneutrala kontinenten senast 2050, utan att någon lämnas på efterkälken. Detta står tillsammans med behovet av att hejda förlusten av biologisk mångfald, minska föroreningarna och förbättra den hållbara användningen av naturresurser i centrum för den europeiska gröna given. Kommissionen har föreslagit en rad lagstiftningsåtgärder⁶⁷ för att minska växthusgasutsläppen med minst 55 % senast 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Som en del av den europeiska gröna given lanserade kommissionen den europeiska klimatpakten⁶⁸ som stöder medborgarnas och organisationerna klimatutställelser med direkta fördelar även för den sociala ekonomin.

Dessutom syftar den europeiska digitala omställningen till att ge människor och företag egenmakt att gripa möjligheterna i en människocentrerad, hållbar och mer välmående digital framtid⁶⁹. Ett av målen i handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter är att minst 80 % av personer i åldrarna 16–74 ska ha grundläggande digitala färdigheter.

Den sociala ekonomin bidrar till den gröna omställningen genom att utveckla hållbara metoder, varor och tjänster för industriell utveckling, exempelvis på områdena för cirkulär ekonomi, ekologiskt jordbruk, förnybar energi, boende och mobilitet. Därigenom bidrar den även till att öka acceptansen för beteendeförändringar som leder

⁶⁷ COM(2021) 550 final.

⁶⁸ COM(2020) 788 final.

⁶⁹ COM(2021) 118 final.

till en begränsning av klimatförändringarna. **Många av dessa lösningar är inkluderande på så sätt att de riktar sig till dem som påverkas mest av den gröna omställningen eller som har svårare att anpassa sig till den**, exempelvis genom utbildning och omskolning av arbetstagare, genom att tillhandahålla sysselsättningsmöjligheter inom områden där hänsyn tas till miljön samt genom utveckling av produkter och tjänster som tillgodoser behov i lokalsamhällen. Detta är ett avgörande bidrag eftersom det område som rör anpassning får begränsat med uppmärksamhet av kommersiella företag.

Enheter inom den sociala ekonomin som vill göra skillnad både på ett socialt plan och för miljön rapporterar att de behöver stöd när det gäller att identifiera och införa grönare metoder samt bygga upp kapacitet och kunskap, däribland i fråga om finansieringsmöjligheter för miljömål.

Den sociala ekonomin är även en viktig drivkraft för en rättvis och inkluderande digital omställning. Aktörer inom den sociala ekonomin som arbetar med ”Tech4good” sprider exempelvis digital teknik (t.ex. teknik för distribuerade liggare, stordata, artificiell intelligens och tekniska hjälpmedel) för att uppnå gröna eller sociala effekter⁷⁰. Inom den sociala ekonomin håller nya digitala affärsmodeller på att växa fram, bland annat inom delnings- och plattformsekonomin. Plattformskooperativ är ett exempel på deltagarstyrda företag som utnyttjar digitala plattformar för att göra det lättare för medborgare att engagera sig samt för att sälja lokala varor och tjänster, i syfte att skapa bättre arbetsvillkor för sina medlemmar. I en vidare bemärkelse kan digital teknik fungera som en hävstång genom att göra det lättare att upprepa och expandera framgångsrika initiativ inom den sociala ekonomin i medlemsstaterna och på den inre marknaden. Vidare kan digitala tekniker hjälpa till att förbättra arbetsprocesserna vid enheter inom den sociala ekonomin. Behandling, hantering och insamling av data är ännu inte någon utbredd företeelse bland enheter inom den sociala ekonomin. Innovativa sociala företag på det digitala området möjliggör samtidigt den digitala omställningen genom att göra tekniken anpassningsbar, prismässigt överkomlig och tillgänglig genom exempelvis lärandetorg och öppen källkod.

För att den sociala ekonomins affärsmodeller ska återhämta sig efter covid och bygga upp långsiktig motståndskraft behöver de kunna agera som ombud för den gröna omställningen och få sina behov uppfyllda i fråga om användningen av digital teknik, däribland tekniska lösningar och tillgång till data.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Inleda en omställningsbana för det industriella ekosystemet för närhet och social ekonomi** för att arbeta vidare med offentliga myndigheter och berörda parter mot ett förstärkt och motståndskraftigt ekosystem för den sociala ekonomin inom ramen för den gröna och digitala omställningen. Omställningsbanan ska även bidra till genomförandet av handlingsplanen på detta område⁷¹.
- **Stödja transnationellt samarbete för att öka den sociala ekonomins förmåga att införa och utveckla grönare metoder, produkter och tjänster samt förbättra dess digitala kapacitet.**

⁷⁰ Calderini M., Chiodo V., Gerli F., Pasi G., *Social-Tech Entrepreneurs: Building Blocks of a New Social Economy*, Stanford Social Innovation Review, 2021.

⁷¹ Se SWD(2021) 982.

- Införa en åtgärd för **innovativ finansiering i det nya europeiska Bauhauslaboratoriet** i syfte att utveckla ett pilotprojekt för mobilisering av filantropiska bidrag.
- **I samarbete med berörda parter utarbeta en uppförandekod för användning och hantering av data i den sociala ekonomin** för att stödja användningen av data och teknik.

Dessutom ska kommissionen **se till att relevanta strukturer för företagsstöd på europeisk nivå utbyter erfarenheter om hur man kan ge skräddarsytt stöd till enheter inom den sociala ekonomin**. Detta ska omfatta påskyndandet av den digitala omvandlingen inom programmet för europeiska digitala innovationsknutpunkter och Enterprise Europe Network.

Då den sociala ekonomin har starka lokala rötter finns det utrymme för offentliga myndigheter, det civila samhället, aktörer inom den sociala ekonomin och vanliga företag att utveckla lokala gröna givar och slå samman resurser för investering och innovation på lokal och regional nivå för att få till stånd en rättvis omställning med lokala fördelar.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Utveckla lokala gröna givar eller åtgärder för främjande av miljömedvetenhet** genom ökad medverkan av den sociala ekonomins aktörer och gemenskaper i borgmästaravtalet, Europeiska stadsinitiativet, initiativet utmaning för intelligenta städer och initiativet cirkulära städer och regioner samt plattformen för en rättvis omställning, ett nytt europeiskt Bauhaus och den europeiska klimatpakten.

Den sociala ekonomin bidrar i särskilt hög grad till utvecklingen av en cirkulär ekonomi⁷², där den är en föregångare i fråga om verksamhet och affärsmodeller som bevarar värdet i produkter och material så länge som möjligt, minskar avfallet, ger människor möjlighet att minska sina kostnader och skapar lokala arbetstillfällen, särskilt genom reparation, återanvändning, delning och återvinning. Denna potential kan främjas ytterligare genom att man ökar medvetenheten om möjligheterna att i ökad utsträckning använda sådana metoder och förstärkta partnerskapen med vanliga företag längs värdekedjorna och offentlig-privata partnerskap som inbegriper myndigheter, forskningsinstitut, näringslivet och enheter inom den sociala ekonomin.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Publicera vägledning om hur man kan stödja utnyttjandet och partnerskap för den cirkulära ekonomin mellan sociala företag och andra aktörer, inklusive vanliga företag** samt öka medvetenheten om den sociala ekonomin inom ramen för **den europeiska plattformen för aktörer inom den cirkulära ekonomin, Enterprise Europe Network och andra nätverk**.

Partner i den sociala ekonomin kan spela en viktig roll i tillhandahållandet av subventionerat boende, kooperativa bostadsprojekt och strategier för stadsutveckling. I

⁷² COM(2020) 98 final och kommande policydokument från OECD, *Supporting the social economy's contribution to the circular economy for a green and inclusive transition* (offentliggörandet förväntas ske i början av 2022).

detta avseende står de inför ett årligt investeringsgap på 57 miljarder euro⁷³, vilket får negativa konsekvenser när det gäller att möjliggöra tillgången till boende och miljöanpassa bostadsbeståndet i EU. Genom **initiativet för överkomliga bostäder**⁷⁴ ska kommissionen förbättra kapaciteten att renovera subventionerade och överkomliga bostäder genom att mobilisera sektorsövergripande partnerskap som ska göra ett försök med 100 renoveringsområden samt genom att främja bra, tillgängliga och överkomliga bostäder som ger god livskvalitet.

Kommissionen uppmanar EU:s medlemsstater och regioner att samarbeta med aktörer inom den sociala ekonomin när det gäller att utveckla deras strategier inom ramen för den gröna och digitala omställningen, liksom att dra bättre nytta av befintliga medel för att möjliggöra denna omställning inom den sociala ekonomin.

4.4. Främja social innovation

Social innovation erbjuder nya sätt att producera varor och organisera och tillhandahålla tjänster liksom som nya former för medborgardeltagande som tillgodoser konkreta sociala behov och möter utmaningar i samhället⁷⁵. Den förändrar sociala relationer och kan erbjuda nya politiska strategier som i sin tur kan leda till systemförändringar. Genom att enheter inom den sociala ekonomin verkar på gräsrotsnivå och i nära kontakt med lokalsamhällen, medborgarna och de problem som dessa står inför, kan de komma fram till innovativa lösningar⁷⁶.

Under senare år har kommissionen lanserat olika initiativ för att främja social innovation (t.ex. genom Horisont 2020, inbegripet den europeiska tävlingen för social innovation, EaSi-programmet och ESF). Stöd till sociala utfallskontrakt har också erbjudits som ett sätt att experimentera med social innovation och social finansiering⁷⁷. Kommissionen kommer att fortsätta med dessa initiativ och bygga upp en europeisk gemenskap av sociala innovatörer för att främja ömsesidigt lärande och gemensamma företagssatsningar genom att bygga vidare på studentnätverket i den europeiska tävlingen för social innovation.

Det är dock svårt att expandera sociala innovationer, bland annat att lyckas få beslutsfattare att anamma dem, hitta partner i andra territorier, både nationellt eller utomlands, och att anpassa de lösningar som tagits fram på andra ställen efter lokala förhållanden. Detta innebär att man misslyckas med att uppnå systemeffekter och fullt ut förverkliga potentialen hos den inledande investeringen (som ofta inbegriper offentliga medel). Kommissionen stöder upprättandet av nationella kompetenscentrum för social innovation för att öka innovationskapaciteten, däribland den hos aktörer inom den sociala ekonomin och nya sociala entreprenörer⁷⁸. Det finns även utrymme för förstärkt samarbete mellan den offentliga sektorn och filantropiska och sociala investerare för att

⁷³ Europeiska kommissionen, *Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe. Report of the High-Level Task Force on Investing in Social Infrastructure in Europe*, L. Fransen, G. del Bufalo och E. Reviglio, Luxemburg, 2018.

⁷⁴ https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy-eu/affordable-housing-initiative_en

⁷⁵ <https://eusic.challenges.org/the-european-social-innovators-insight-report/2021>

⁷⁶ För exempel på detta, se Europeiska kommissionen, *Social innovation: inspirational practices supporting people throughout their lives*, Luxemburg, 2020.

⁷⁷ <https://eiah.eib.org/about/initiative-social-outcomes-contracting>

⁷⁸ <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/sv/social-innovation-och-samarbete-over-granserna>

förbättra utnyttjandet av tillgängliga resurser och göra det lättare att använda och upprepa sociala innovationer.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Främja social innovation genom en ny strategi för transnationellt samarbete inom ramen för ESF+. **Ett nytt europeiskt kompetenscentrum för social innovation** kommer att upprättas under 2022. Det ska anordna ömsesidigt lärande och kapacitetsuppbyggnad för relevanta myndigheter och stödstrukturer. Dessutom kommer ett nytt bidragssystem att införas för att underlätta överföring och/eller expansion av sociala innovationer.
- **Lägga fram förslag till en europeisk fond för främjande av sociala innovationer under 2022** inom ramen för Horisont Europa. Medborgare, forskare, företagare, filantroper, sociala investerare och offentliga förvaltningar ska engageras att bidra med stöd så att lyckade sociala innovationer kan upprepas och expanderas för att göra framsteg med målen i de fem EU-uppdragen⁷⁹.

Därutöver kommer kommissionen att **tillhandahålla bidrag inom ramen för Horisont Europa** i syfte att öka sociala entreprenörers medvetenhet om resurserna i alleuropeiska, nationella, regionala och lokala ekosystem för innovation och underlätta deras tillgång till dem.

5. ETT STÖRRE ERKÄNNANDE AV DEN SOCIALA EKONOMIN OCH DESS POTENTIAL

Exempel från länder där den sociala ekonomin har kommit längst visar att den måste bli mer synlig, däribland genom insamling av lämpliga data och statistiska uppgifter, för att kunna nå erkännande och utvecklas.

Sedan 2011 har kommissionen bidragit till att synliggöra och stärka bilden av den sociala ekonomin, sociala företag och social innovation i EU genom olika åtgärder, särskilt i fråga om finansiering och forskning⁸⁰. Även i medlemsstaterna har offentliga myndigheter och berörda parter genomfört intressanta initiativ för att synliggöra och öka förståelsen för den sociala ekonomin, däribland genom särskilda system för märkning och certifiering eller storskaliga informationskampanjer.

Det finns bevis för att **allmänheten, däribland ungdomar och missgynnade personer, arbetsmarknadens parter, berörda parter och finansiärer, ännu inte är tillräckligt medvetna om den sociala ekonomins positiva effekter**⁸¹. Allt detta inverkar på utvecklingen av relevanta stödåtgärder och marknadsmöjligheter, och ett ökat synliggörande av den sociala ekonomin måste förbli en prioriterad fråga. Kommissionen

⁷⁹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en

⁸⁰ Bland exemplen finns en märkning för europeiska fonder för socialt företagande (förordning (EU) nr 346/2013), Europeiska kommissionens omfattande kartläggning av sociala företag och deras ekosystem i Europa från 2020 samt den europeiska tävlingen för social innovation (<https://eusic.challenges.org/>).

⁸¹ Europeiska kommissionen, *Impact of the Commission's Social Business Initiative (SBI) and its follow-up actions*, Haarich, S., Holstein, F., Spule, S., Galera, G., Franchini, B., Borzaga, C., Chiomento, S., Spiess-Knafl, W., Scheck, B. och Salvatori, G., Luxemburg, 2020.

kommer att använda denna handlingsplan för att samverka med relevanta berörda parter på alla nivåer i syfte att upprätthålla framstegstakten.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Bedriva regelbunden kommunikationsverksamhet enligt en långsiktig strategi där den sociala ekonomins roll och särdrag lyfts fram**, även i samarbete med aktörer inom den sociala ekonomin.

Kommissionen uppmuntrar även regelbundna toppmöten kring den sociala ekonomin under ledning av medlemsstaterna och andra aktörer.

Relevanta data och statistiska uppgifter är av vikt för att förbättra kännedomen om den sociala ekonomins affärsmodeller och säkerställa att politiken är evidensbaserad. Emellertid är **befintliga data om den sociala ekonomin ofta knappa, ofullständiga och svåra att jämföra**. Exempelvis har endast ett fåtal medlemsstater anpassat sina nationella redovisningssystem för att samla in kompletterande data (satellitkonton) om den sociala ekonomin, trots att det finns finansiellt stöd att få från EU:s budget för detta ändamål. Detta har lett till att det saknas statistik om den sociala ekonomins storlek, arbetskraft, utveckling och utmaningar. På EU-nivå har vissa jämförande, men icke-uttömmande, datainsamlingar tillhandahållit underlag, men dessa behöver uppdateras⁸². Det saknas även data om de filantropiska donationernas potentiella storlek och betydelse och om möjligheten att använda denna typ av privata investeringar för att främja den sociala ekonomin och EU:s övriga politiska mål. Kommissionen kommer därför att fortsätta att stödja evidensbaserad politik genom att kartlägga, samla in och analysera kvantitativa och kvalitativa data om den sociala ekonomin i alla medlemsstaterna. Detta kommer även att bidra till kontrollen av det industriella ekosystemet för närhet och social ekonomi.

Kommissionen kommer att göra följande:

- **Inleda en ny studie för insamling av kvantitativ och kvalitativ information om den sociala ekonomin som omfattar alla EU-medlemsstater.**
- **Inleda en särskild studie om filantropiska donationer i EU.**

Slutligen har **intresset för den sociala ekonomin ökat i den akademiska världen**, men dialogen och korsbefruktningen av idéer med beslutsfattarna skulle kunna förbättras. Kommissionen ska försöka att underlätta sådana utbyten.

6. VAD HÄNDER NU?

Under det senaste årtiondet har kommissionen vidtagit flera åtgärder för att främja utvecklingen av den sociala ekonomin och sociala företag som en del av den europeiska sociala marknadsekonomin. Tidigare framsteg behöver konsolideras och förbättras så att EU kan tillgodose behoven hos och utnyttja de möjligheter som uppstår ur demografiska utmaningar och den gröna och digitala omställningen, och samtidigt bygga upp en rättvis,

⁸² Se till exempel Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*, Monzon J. L. och Chaves R., 2017 och Europeiska kommissionen, *Social enterprises and their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report*, Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. och Carini C., Luxemburg, 2020.

inkluderande och motståndskraftig ekonomi som ett långsiktigt svar på konsekvenserna av covid-19-krisen.

Denna handlingsplan utgör en europeisk ram fram till 2030 för fortsatt stöd till utvecklingen av den sociala ekonomin. Den innehåller ett antal åtgärder som ska införas i samband med genomförandet av handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnåendet av dess mål för sysselsättning och fattigdomsminskning.

Kommissionen kommer att betona den sociala ekonomins potential att skapa sysselsättning och främja social sammanhållning inom ramen för den europeiska planeringsterminen och medlemsstaternas genomförande av riktlinjerna för sysselsättningen.

Handlingsplanen utarbetades **i samarbete med aktörer inom den sociala ekonomin**, och dess genomförande kräver också deras engagemang och samarbete på alla nivåer – på EU-nivå samt på nationell, regional, lokal och internationell nivå.

Ett framgångsrikt genomförande kommer också beror på medlemsstaternas deltagande. **Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att införa eller uppdatera sina strategier och åtgärder för den sociala ekonomin i samarbete med dess aktörer.** I detta syfte **uppmanas medlemsstaterna att utse samordnare för den sociala ekonomin** vid sina institutioner. Dessa ska leda deras strategier, se till att de statliga organen fattar samstämmiga beslut, underlätta tillgången till EU-medel och nationell finansiering samt upprätta förbindelser med de myndigheter som förvaltar strukturfonderna.

Kommissionen kommer att bistå medlemsstaterna när de antar sina strategier och åtgärder för den sociala ekonomin och ge stöd till samordnarnas arbete med att genomföra och följa upp denna handlingsplan.

Kommissionen kommer även att arbeta tätt tillsammans med andra institutioner och organ i EU såsom Europaparlamentet, Regionkommittén, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Europeiska investeringsbanksgruppen.

Kommissionen uppmanar aktörer inom den sociala ekonomin och EU:s institutioner och organ att stödja denna handlingsplan samt att aktivt bidra till dess genomförande, med ett direkt deltagande av aktörer inom den sociala ekonomin. Den kommer att arbeta med sin expertgrupp för den sociala ekonomin och sociala företag, vilken kommer att förnyas när det nuvarande mandatet löper ut.

Kommissionen kommer att bedöma genomförandet av handlingsplanen 2025 och offentliggöra en rapport om framstegen och den senaste utvecklingen.

**KOMMISSIONENS VIKTIGASTE ÅTGÄRDER OCH TIDSFRISTER FÖR
GENOMFÖRANDE AV DESSA**

Föreslå en rekommendation från rådet om utarbetande av ramvillkor för den sociala ekonomin. (se avsnitt 3.1)	2023
Anordna webinarier och seminarier för offentliga tjänstemän inom olika politikområden av betydelse för den sociala ekonomin. (se avsnitt 3.1)	2022, 2023
Inleda ett nytt initiativ inom programmet för den inre marknaden för stöd till upprättandet av lokala och regionala partnerskap mellan enheter inom den sociala ekonomin och vanliga företag som möjliggör en marknad från företag till företag där inköpen görs på ett socialt ansvarsfullt sätt. (se avsnitt 3.3)	2022
Förbättra tillgången till finansiering för sociala entreprenörer på västra Balkan, i det östliga partnerskapet och i det södra grannskapet genom att vidta åtgärder för att stödja gräsrotsinitiativ och bistå intermediärer i utvecklingen av finansiella produkter som är anpassade till behoven hos enheter inom den sociala ekonomin. (se avsnitt 3.5).	2023
Lansera en ny nätportal för den sociala ekonomin i EU som ska fungera som en tydlig kontaktpunkt för intressenter inom den sociala ekonomin, andra berörda aktörer och enskilda personer som söker information om relevanta finansieringsmöjligheter, strategier och initiativ inom EU. (se avsnitt 4.1)	2023
Lansera en ny akademi för ungt företagande som i samarbete med nationella beslutsfattare och nätverk för unga entreprenörer ska verka för unga företagare, bland annat kvinnliga och sociala entreprenörer. (se avsnitt 4.1)	2022
Lansera nya finansiella produkter inom ramen för programmet InvestEU som syftar till att mobilisera privat kapital till sociala företag i olika utvecklingsstadier. (se avsnitt 4.2)	2022
Stödja utvecklingen av mätningen och hanteringen av sociala effekter för att bistå aktörer inom den sociala ekonomin i EU. (se avsnitt 4.2)	2023
Inleda en omställningsbana för det industriella ekosystemet för närhet och social ekonomi för att främja samarbetet med myndigheter och berörda parter när det gäller genomförandet av handlingsplanen på detta område. (se avsnitt 4.3)	2022
Främja social innovation genom en ny strategi för transnationellt samarbete inom ramen för ESF+ och upprättande av ett nytt europeiskt kompetenscentrum för social innovation . (se avsnitt 4.4)	2022